

pluteus. D'altra banda les formes antigues, com veiem, són unànimes a donar-li llargada de quatre síl·labes, ço que indica que la forma moderna *prastáǵe* no és més que un cas de la reducció vulgar de *verema* a *bréma*, *veritat* a *britát*, *barana* a *brána*, *feradat* a *frədát* etc. En rigor hi ha d'això encara un altre testimoni del S. XIV, car el *Torcimany* d'Aversó, c. 1390, registra un mot *parestatge* (§ 670) en rima amb altres 27 mots (com *dammatge*, *homenatge* etc.).²

El *Dag.* en cita encara diferents testimonis dels segles XVI, XVII i XVIII, llista que refaig a continuació intercalant-n'hi alguns més, i en la qual es presenta sempre amb la mateixa estructura tetra-síl·lábica, i amb un sentit igual o molt semblant al modern: *parestatge* 1573; «serveix per descarregar o traure lo tap de la pessa: estes coses se solen tenir en un guarniment de fusta clavat a la paret, que 's nomena claviller o *parestatge*», en el *Breu Tractat d'Artilleria* del barcelonès Francesc Barra, de 1642-8; *perestatge* 1774; *parastatge* 1789; «En lo archiu se ha enconrat un *parastatge*», «en lo palàsio del senyor Abad se és enconrat un *parastatge*» en inventaris de Poblet, de 1811 (cèdula arxivada a l'I. E. C., 1933).

No tinc confirmació que el mot es pronuncïi en lloc amb *ç* (com suposa el diccionari Alcover-Moll per al cat. occidental) com sigui que és enterament inusitat (almenys avui dia) en el P. Val. (com em confirmà J. G. M. 1935, on només diuen *estant*) i tampoc no se'n tenen notícies concretes en cat. occid. (allà, almenys, a la part Nord, els termes usats són *relleix*, *palmar* etc.).³ La major part de la documentació antiga no dona testimoni atendible en aquest punt, venint com ve en general de zones de fonètica oriental; hi fan en alguna mesura excepció, però favorable a *para-*, alguns pocs casos (insuficients per assegurar-ho del tot): els dos inventaris últims, puix que Poblet és ja més aviat occidental, si bé a la ratlla, i el d'OPou (que si bé nat a Girona, vivia i imprimí a València).

I la majoria de les dades sardes. Car el mot cat. va passar manllevat a Sardenya, i en la forma *parastáǵu* (-*áǵu*), comuna al campidanès i el logudorès, per a «scaffale, rastrelliera per i piatti»: cosa no concloent, perquè entre els catalans de Sardenya més aviat predominaria la fonètica oriental, i de tota manera hi ha un *parestatǵu*, -*ǵu*, minoritari en dues localitats del Logudoro. Si bé és veritat que també hi ha *parastagghiu*, -*agiu* «scaffale, scansia» en el vocabulari de Còrsega per Falcucci; veg. MLWagner, *DEtimSdo.* II, 222.

Fins avui és mot d'ús general en cat. or. i a les Illes, reduït a *prastáǵǵe*, com a equivalent del cast. *estante*, *anaquel*. I segons *AlcM*, § 2, «pinte de la xemeneia» al Penedès, PnaVic i Bna. [??], i a Mall. No hi ha quasi concurrents, car no coincideixen del tot pel sentit *repisa* i *lleixa* en cat. or., i *represa* (*BDLC* XII) a Mall. En canvi, en el sentit corrent és un mot usual per a tothom: «Les paquetayres de sal no guanyaven ni'ls rosegons de pa que 's cruspian ---: apileu els paquets, trasbalseu-los als *prestatges* y --- per cada cent vos donaran dos rals ---», Pons Mass. (*Auca de la Pepa*, 284).

Al costat de l'aplicació d'extensió més general, en el Ross. n'hi ha una altra d'antiga també, i arrelada, en què ja no es tracta de dipositar ni desar objectes, sinó de sustentar-hi persones: una bastida o cadafal, en què treballen o es mostren, com l'entaulat, bastida o cadafal on estan suspesos uns mestres d'obres («*ma(s)estres*»): «venc mestre Guillem, peyrer, per comensar la obra del cloquer, ab dos fadrins seus --- per fer los *prestatges* en què stiguessen los mases-tres» a. 1415 (ja llegit per Alart, *InvLC* VI, 430, s. v., i després publicat l'any 1908 a la *Revue Catalane* pels seus hereus).

Jo també ho vaig veure així a Pesillà de la Ribera (1960), on el paleta que n'havia baixat, per informar-me, es volia tornar a enfilat al *prastáǵe*. Car així ho pronuncien avui, com ens en donen testimoni els versos dels rossellonesos: «Si vols venir per la Festa Major / i si te plau la cobla en la placeta / --- / Les primes i tenores, igualment, / des del *prestatge*, allarguen l'alenada, / i sembla que en el cap de l'instrument / s'hi desclou la muntanya embalsemada»; «Tot s'anima i belluga: els sis joglars / entre la gent s'han obert un passatge, / amb la prim' i el tenor sota del braç; / fan llest ['trien'] d'una cadira en el *prestatge*; / i au! endavant, sona que sonarà!»; JSebPons (*Canta-perdiu*, 42, 50, trad. «échafaudage»); «CORRIDA DE TOROS --- Nos vet aquí, sus de la Plaça / --- / Hi entren a bromes la gent / sota dels raigs d'un sol roent: / homes i dones, i mainatges, / se premeixen sus dels *prestatges* / --- / gita, cames per munt, un dels toreadors, / s'aborda sus d'un altre, i per baix dels ronyós / l'agafant, lo rebitlla al bell cim d'un *prestatge*», Saisset (*Catal. d. R.*, 85.86).

Hi ha una variant fonètica, que comprenem clarament com a fruit d'una alteració del primitiu *parastatge*. Crec que resultaria en part d'una mera alteració fonètica: amb repercussió de la *r* **parastratge*, i llavors dissimilant la primera -*r*- en -*n*-. Així ho diuen a l'Alt Empordà: «te guardoc en una *panestráǵe* una pilota que te vas deixar a casa meva quan hi venies a jugar, de noi», em deia un vell parent de Roses (1936). La mateixa forma es registra a Mall., com a pròpia de Lluçmajor, per al *prestatge* on el gerrer posa, perquè s'hi eixugin, les peces que va fent. Val a dir que hi deviu ajudar el fet que, a les botigues de forner, i a les cases privades, els *prestatges* d'armari sovint s'usen per posar-hi pans.

El cas és que també empenen la forma *panestatge*, amb -*n*-, i sense l'altra *r*, a Menorca i en alguns pobles mallorquins, sigui per obra d'aquesta contaminació, o per això, i alhora, com a forma de compromís entre la forma comuna i la que constatem a l'Emp. Així ho trobem ja en dos docs. insulars de fi S. XVI: «un *panestatge* de la botiga, de llenyam, an tres calaixos» en un doc. que crec de Mall., i «en los *panastatjes* y dos caixas que són en la dita botiga» en un altre passatge del mateix recull, datat de 1593, i no sé si menorquí o mallorquí («Butll. de la Bibl. Cat.» 1918-19, v-VI, 213, 210).

⁶⁰ En tot cas *AlcM* ens fa constar que *panestáǵe* és